

*
Megjelen csütörtökönElőfizetési ár:
Egész évre 4 frt 50 kr.
Fél évre 2 frt 30 kr.
Negyed évre 1 frt 20 kr.
Egyes szám 10 kr.

HONTI LAPOK

*
Szerkesztőség éskiadóhivatal
I P O L Y S Á G.

Hivatalos és magánhirdetések mérsékelt árszabása szerint.

Felelős szerkesztő: HALÁSZ FERENC.

+⊙ Ipolyság, 1899. május 25 ⊙+

Nemzeti nőnevelés.

A férfi hazája és háza megalapítója és védője, a nő a háza és háztáj erkölcesének őre.

A férfi hivatása kimagasló; a nőé szent. Az anyák előtt meghajolnak a költők, művészek, tudósok, államférfiak, hadvezérek és uralkodók, őket is anyák nevelték. Homér, Shakespeare, Arany, Petőfi, Tompa a legmélyebb érzellemmel énekelték meg az anyai szeretetet. I. Napoleon az anyáktól várta a társadalom gyógyulását. Mi magyarok a nemzeti irányban nevelt anyáktól várjuk nemzeti jövőnk alapjának biztosítását.

Kezdetben a nevelésügy tisztán vallásügy volt, nálunk Mária Terézia tette állami ügygyé. A magyar nőnevelés ügye még századunk delelőjén is el volt hanyagolva. A főúri családok külföldről hozott guvernantokkal és mesterekkel képeztették leánygyermeküket; a középosztály leányai, miután a kritikán alul álló elemi iskolák egy-két évét végig

járták, tisztán az anyák nevelésére szorítottak.

Volt ugyan az országban néhány apáca-kolostor, mely nem magyar nevelést nyújtott s a gyakorlati élet helyett egy ábrándvilágnak nevelt; az ország nagyobb városaiban voltak magánintézetek, melyek minden lelkiismeretességet nélkülözve a nevelést tisztán üzletnek, kereseti forrásnak tekintették.

Nemzeti nyelvünket és alkotmányunkat az erdélyi főurak védelmezték és őrizték meg szent tisztaságban. Nekik és a Mária Terézia által felállított testőröknek köszönhetjük, hogy a magyar nemzet új életre ébredt téltelenségéből, hogy a császári udvar fényében elvakultak ismét látókká lettek s a magyar nemzeti erkölcsöket megtagadók megtértek.

Egy erdélyi főúri család leánya, Teleki Blanka grófnő, elhatározta, hogy maga állít a fővárosban egy nemzeti felsőbb leányiskolát. A legnagyobb lelkesedéssel toborozta össze a legkiválóbb tanítókat, mint: Vajda Pétert, Ballagi Mórt, Fejér Pált,

ki Vasvári Pál név alatt a szabadságharcban veszté életét, Thern Károlyt a „Főti dal“ híres költőjét stb. Felügyelőül Karacs Terézt, ki ismert nevű irónő volt, s hazánk első magyar nevelőnője, később Lövey Klárát, kit Isten jó kedvében teremtett nevelőnőnek s kihez a grófnő csakhamar egész lelkével csatlakozott.

Az intézet 1846-ik évben nyílt meg s csakhamar szüknek bizonyult a jelentkező leánykák számához képest, fájdalom; az első nemzeti leányiskolát rövid időn, csirájában söpörte el a szabadságharc romboló vihara. Alapítónője a fenkölt szellemű főúri nő, a hazáját lángolón szerető honleány áldozatává lett erényeinek.

Szatmármegyei birtokán, hová visszavonult elfogták és a „Neu-Gebäude-be zárták, hova Lövey Klára is követte. Később 1849-évi várfogságra Kufsteinbe hurcolták, honnan halálos betegséggel tért hazájába, mely elragadta, de emléke élni fog az utókor lelkesítő példájául.

A szabadságharc leveretése után hazánkban — minden vona-

Leányiskolánk jubileuma.

Kellemes feladat egy a kezdet nehézségein átesett, ifju korát élő, életre valónak bizonyult, fellendülésnek indult intézet 25 éves multjára visszpillantani. — Noha 25 év említésre sem méltó kis idő volna egy iskola életében, de a mi viszonyaink között a nőnevelés terén ezen 25 év századokat jelent. — Huszonöt év előtt létesült az ország majdnem legelső polgári iskolája, ami Ipolyság városának örök büszkeségét képezheti, — s ezen 25 év alatt a női nevelés Magyarországon annyira haladt, hogy a nők elérték azt a szellemi színvonalat, hogy megnyiták előttük a tudomány egyetem kapui, és leányaink szellemi fejlettség tekintetében az európai legműveltebb államok leányaival kezdik kiállani a versenyt.

Természetesen mint minden alkotás, melynek üdvös volta csak az alkotó lelkében áll tisztán, s annak nagy horde-rejét a közönség csak kis része képes felfogni, nem ment könnyen; az egyesek a lelkesülése, hazafias buzgólkodása anyagi eszközök híján sok akadályba, sok nehézségbe ütközött.

Az intézet létesülésének akadályaira és a nehézségekre kellő világosságot vet Ipolyság város helyzete. — A város maga szegény, egy célra bár mily üdvös legyen

sokat nem áldozhat, a város lakosságának nagy része földművelőkből áll, kik nem érezték hiányait egy magasabb kiképzést nyújtó intézetnek, iparunk még a mostaninál is fejletlenebb volt, s iparosaink legnagyobb része a megélhetésen kívül alig rakott félre filléreket, melylyel leróhatta volna egy kulturális intézmény iránti adóját, s csak a kis számú, s anyagiakban nem bővelkedő intelligencia tudta felfogni a polgári leányiskola hord erejét, s iparkodott létre hozni azt, hogy leányainak megszerezhesse az anyagiaknál biztosabb, maradandóbb, a családi élet boldogságánál nélkülözhetetlen tanultságot, műveltséget.

A hetvenes években elementáris erővel tört ki az eddig elhanyagolt vagy legalább is nem kellő formába öntött leánynevelés. — A régi idők szokásai, az akkori körülmények nem kívánták a nőt kivonni a szük családi körből, és így a nevelés is ahoz mért volt, fejlesztették bennük a kedélyt, áptolták a nőiességet, iparkodtak beléjük oltani a tudást, de ez mind arra irányult, hogy a családban bent fejthessék ki és érvényesíthessék lelkük nemes tulajdonait. — Az ujkor, a világ rohamos haladása, a szükségesség tágitotta a női nevelés határait, a család nem mindég képes a leány gyermekének állandó ottlétét biztosítani, soknak, így soknak ki

kell lépni a világ küzdterére felvenni a küzdelem a kenyérért és sokszor megmérkőzni a nagy versenyben az erős vetélytárral a férfival; de azért nem csak érintetlen akarjuk hagyni a kedélyt, a szív melegségét s nem akarjuk még csak elhomályosítani sem a nőiesség báját azt a vonzó erőt, hanem úgy ohajtjuk nevelni leányainkat, hogy a küzdelemben önállóak, a házasságban nők legyenek.

Nő a ház a család lelke, a nő jósága, nőies szelidsége az a nap, mely a családi boldogságot fent tartja, kedélye, mely azt melegíti, a nő tudása, értelmi fejlettsége az az őserő, mely az utódok lelkének megadja a képességet felfogni a haladott század vívmányait, a nő szellemi képessége örökül száll az utódokra, s hozza létre azt, hogy ami a mult századok emberei előtt ha ma feltámadnának lelkük, szellemük képtelen volna felfogni az új idők vívmányait, míg a mai gyermek az öröklött intelligenciával, melyben az anyák szellemi képességének tulnyomó része van, e vívmányok megértésének képességével születik. Ezért a női iskolázás, a nők szellemi életének fejlesztése megmérhetetlen nagy hord erejű tőke, mely alapja, bázisa a civilizáció haladásának. — Az irodalom történet tanítása szerint tudjuk, hogy a kimagasló alakok szerencsés szülői közül az anya mindég kiváló tulaj-

lon pangás, gyászos és kétségbe-
ejtő korszak következett. — A
meglévő silány elemi iskolákban
valamint a gimnáziumokban, sőt
az egyetemen is felburjánzott az
elnémetesítő rendszer s hazai édes
nyelvünk helyett a cseh nyelvet
kelle az ifjuságnak tanulnia. Ezen
korra vissza tekinteni lelki kár-
hozat, hasonlótól óvjon meg Is-
ten minden nemzetet, még ellen-
ségeinket is.

Ily állapotban tengődött neve-
lésügyünk, midőn végre politikai
sötét egünket a szabadság és al-
kotmányunk hajnalpirjának sze-
lid sugarai aranyoztak be s a
tetszhalott nemzet szívének lük-
tetése ismét érezhetővé lett. Tag-
jaiba lassan, lassan vissza szállott
az őserő s lelkét a jobb jövő re-
ménye tölté be, hogy az ősök
nyomdokait követve élni fog
Magyarország!

Az ország törzse magyar volt,
de végtagjai idegenek. A sokféle
nemzetség tömkelegében a ma-
gyar nem volt még akkor tulsuly-
ban, sőt hazánk szívében, Buda-
pesten a családi nyelv német volt.
A 70-es évek elején a közokta-
tásügy vezetői lázas buzgalommal
láttak hozzá, hogy az elnyomatás
gyászos következményeit orvos-
solják. Állami iskolákat, tanító-
képzőket, sőt az elemi iskolából
kilépő leánygyermek számára
felsőbb iskolákról is gondoskodva
lett. Ezen iskolák a polgári osz-
tály igényeinek megfelelő tan-
tervvel rendeztettek be és külö-
nösen a nemzetiségi városokban
állították fel. A polg. elnevezés
hátrányára vált ugyan, minthogy,
az előkelő osztály megvonta tőle
bizalmát s gyermekeit inkább

otthon taníttatta hiányosan, vagy
gyarló magánintézetekbe adta.
De a polg. leányiskola ugy a
magyarosítás terén valamint ne-
velés és oktatási irányával csak-
hamar bebizonyítá életképességét
s a polg. leányiskolából kikerült
leányok helyt állanak a házi tűz-
helynél, a család szentélyében,
valamint a művelt társadalomban
s a hű honleányok sorában. A
felsőbb leányiskolák ugyanazon
szolgálatot teszik, minthogy tan-
anyaguk ugyanaz, mint a polg.
leányiskoláké, csakis a francia
nyelvvél bővítve; ezen iskolákat
nagy pénzáldozattal tartotta föl
az állam. A tanerők száma nem
volt arányban a növendékek szá-
mával s így több felsőbb iskolát
polgárirá fejlesztették vissza. Ez
nem ütközött nehézségbe, mint-
hogy a tanerők egyenlő képzett-
séggel bírnak s csak a szolgálati
évek számában és a fizetésben
van nagy különbség. Míg az ál-
lam különösen a határszéli váro-
sokban állított felsőbb iskolákat,
addig a magyar vidékek nélkü-
lőzték ezen jótéteményt s így ke-
letkeztek az állam által segélye-
zett iskolák. Nemes verseny in-
dult meg a magán intézetek és
zárdai iskolákkal szemben s a
nyilvános iskolák lettek győzte-
sek.

A polg. leányiskolák tért hódí-
tanak s megnyerték a magasabb
körök bizalmát is, látva, hogy
ezen iskolák mennyire bevélnak
ugy nevelés, mint oktatás tekint-
etében s hogy ezek is előkészí-
tői sőt kiválóan ezek, egy a tani-
tónői, mint bármely más tudomá-
nyos pályára. Ezen iskolák nem-
zeti szellemben nevelik növendé-

keiket, kik oly képzést nyernek,
mely őket a magyar gazdaasszo-
nyok díszére s hazájukat lángolón
szerető hű honleányokká avatja.

Ma már ezen iskola volt nö-
vendékei nem csekély számban
saját gyermekeiket nevelik s há-
lás szívvél kell érezniök a nem-
zeti nőnevelés áldásos hatását és
nemcsak ők, de összes növendé-
keink szülői hálás érzellemmel
adóznak azon lelkes honpolgá-
roknak, kiknek nemesen érző
szívvük már akkor átérezte, hogy
a nemzeti nőnevelés legerősebb
tényezője hazánk felvirágzásának.
Erős akarattal, áldozatkészséggel
és nem lankadó buzgalommal fá-
radoztak és fölállították a polgári
leányiskolát Ipolyságon már 1874-
ben s így ezen iskola, mely ma
fenállásának 25-ik évét ünnepli,
Magyarország első polgári isko-
lái közé tartozik. Hálás elismerés
illeti iskolánk alapítóit s mind-
azon művelt lelkű hazafiakat,
kik ezen intézetet és tantestületet
kötelessége teljesítésében szelle-
mileg támogatják s így közösen
szeretett hazánkat szolgáljuk.

Fleischhacker Laura.

A h é t r ől.

Glosszák.

A polgári leányiskola huszonöt éves fennállását
ünnepelte a héten. Huszonöt év! . . . egy hosszú
negyedszázad, a mely előtt Ipolyság még csak
falunak mondható, és egyike a legelsőeknek a
polgári leányiskola felállításával. — Mennyire el-
maradtunk, ha azóta nem tudtunk egy felsőbb
fiú-iskolát is állítani! . . .

Tavaszi virágillat, poézis ilyen leányiskolai ün-
nepély! . . . Az a sok mosolygó arcu kis lány, a

donokkal bírt, s ezeket fokozva örökül
hagyta gyermekeire.

Természetesen nem következik ebből az,
hogy a nőt, kinek szervezete gyengébb,
lelkülete jobban reagál a benyomásokra,
kiragadva a rendes foglalkozásából csak
a tudománynak szenteljék. — A nő ma-
radjon nő a szó nemes és valódi értelmé-
ben, a nevelés, a tanulás ne törölje azt a
zománcot, mivel a természet löven meg-
áldotta, ne akarjunk a mai kor divatos
felfogásának ledolni a teljes női emanci-
pációval, a nő maradjon meg azaz ideál,
mely lelki jóságával, szelídségével, finom
kedélyével betölti azt az űrt, ami a mun-
kás férfi lelkületébe támadna akkor, ha a
nőt a tudomány szerzés fáradságaitól és
a kenyér kereset gondjaitól megtörve,
meghajlott testtartással, markirozott arc-
vonásokkal, és hiányos hajzattal látná.

Ezért bizzuk leányaink nevelését nőkre,
kik lanyüknél fogva hivatottak megítélni
azt, mi a nő tudásában kívánatos, lelkükbe
öntve annyit, mennyi az alapos ismeretek
megszerzésére szükséges, kimélve a ke-
dély világot, úgy juttatni oda be a tudni
valókat, hogy a női lélekkel egybohango-
zóan ne okozzon diszsonanciát. — Azt hi-
szem, elmondhatjuk mi a mi iskolánk bir-
tokában, hogy a szerencse kedvez, oly
erőkre van bízva leányaink tanítása, ne-
velése, kik a maguk szakmájukat alap-

jából értik, teljesen tudják és bírnak azt
a tudomány ágat, melynek tanítására vál-
lalkoztak, és ami fő, ismerik azt a titkot,
hogy kell tanulni, intelligens és az életben
esetleg önálló küzdésre is vállalkozó le-
ány generációt nevelni, anélkül, hogy
bármely is veszélyeztetné azt a kincset, mit
női kedélynek, nőiességnek nevezünk.

Ipolyság állandó büszkeségét képezheti,
hogy ez a város legelsőik között volt az
országban, melynek polgári leányiskolája
volt abban az időben, mikor még a mi-
nisterium nem is alkotta meg a polgári
leányiskolák szabályzatát. Az első felte-
jesztés 1874. júl. 11-én történt az akkor
még bars-hontmegyei másod tanfelü-
gyelőség által az Ipolyságon felállítandó
polgári leányiskola tárgyában, mely fel-
terjesztést a város hatásosan támogatván,
az a miniszter Trefort Ágost által mega-
datott és már 1874. júl. 15-én a vallás
és közoktatásügyi miniszter elrendeli a
polgári leányiskola felállítását és még
ugyanaz év szept. 11-én kinevezi Kaszt-
ner Jankát igazgatónőnek, Ertl Arankát
és Kucselnik Vilrát tanítónőeknek. Ezek
elfoglalván állomásaikat, az iskola meg-
nyílik s a megnyitási ünnepélyen részt
vesz a vármegye tisztikara, nagynevű fő-
ispánja Majthényi László báró ur ónagy-
méltósága vezetése alatt.

De persze 25 év előtt ezen iskola csak

egy hasznos magot képviselt, mely a
kedvező talajba jutva megeredt, lassan
bár, de öntudatos fejlődéssel nő a mag-
ból esemete, a esemetéből fa és hála a
gondviselésnek, hogy ezen hasznos mag
első kertésze, Kasztner Janka elismert
országos nevelő tekintély a nőnevelés terén
volt, előbb győri, majd kolozsvári és je-
lenleg a budapesti Erzsébet állami tani-
tónő képezde igazgatónője, utódja az
igazgatónői állásban az általánosan ismert
Zirzennek. Az első 1874-5-iki tanévben,
mely csak egy osztály volt 32 növendék-
kel. Az iskola persze nem lakott mindig
ily kényelmes palotában, hol rendelkezé-
sére áll neki a kellő tér, a tanításhoz
szükséges berendezés. Első lakása a mos-
tani róm. kat. népiskola volt, ott volt
egy, majd a második évben két tanterme,
a harmadik osztály a negyedikkel egy
tanterembe volt s később még ez is ki-
szorult, úgy, hogy a néhai Nagy Sándor
ur magtár épületének egy szobájába hu-
zódott meg.

Kasztner Jankát és Kucselnik Vilrát
az első tanév végén áthelyezték Győrbe
és helyükre 1875. aug. 28-án Varga Ber-
tát és Jancsó Rózát, Ilyen szerény helyi-
ségben folyott a szorgalmas munka éve-
ken keresztül, csak a személyek változtak
néha, a munka kedv nem csökkent soha
és 1876. dec. 31-én tehát 23 év előtt

kik áhitatos figyelemmel hallgatják az igazgatónéni bölcs szavát: a jövődö bálkirálynő; s 1189 (mondó: egyezeregyszáznyolcvankilenc) ilyen reménybeli bálkirálynőt nevelt már kitünő polgári iskolánk a bálterem és a fiatalság dicsőségére!

Ezersáznyolcvankilenc leány! . . . Nem sok az egy kissé? . . . Az iskola működését 25 év előtt 32 növendékek kezdte s ma 76 a növendékek száma. — Ha körülbelül 48 növendéket számítottunk egy évre úgy 1200 növendék lenne; de így egy növendék *négyszer*, mind a négy osztályban, sőt olyik, a ki rest volt tanulni, — *ötször* is bent van a számításban. — Ugy gondolom tehát, hogy az 1189 szám sok egy kissé! . . .

Kovács Sebestény Endre dr. a toll, a lovaglás, a vivás, a kórházcsinálás, és -- a betegek doktora olvasta fel pompásan megírva az iskola történetét. Ebből tudtuk meg az érdekes adatokat, hogy 1189 leányka járt jeles intézetünkbe. — Mily szenzációs statisztikát lehetett volna összeállítani, hogy:

1. hányan haltak el,
2. " maradtak hajadonok.
3. " mentek férjhez,
4. milyen nagy a családjuk,
5. És hány lett már a növendékek közül *nagymama*, és ezzel a tiszttel együtt — *anyós?*

Ah! jubiléus polgári iskola! . . . a te „szent falaid tövében“ nevelődtek egykoron, a mi ideáljaink, most a fiaik ideáljait nevelik és így megy, sőt menjen is az tovább nemzedékről-nemzedékre . . .

Kivánom, hogy polgári leányiskolánk felsőbb leányiskolával egybekötve érje meg az 50 éves jubileumát és legyen a 25 év alatt *calóban* 1189 növendéke.

Maszk.

Leányiskolánk jubileuma.

Polgári leányiskolánk e hó 20-án ülte meg 25 éves fennállásának ezüstjubiläumát. Reggel 9 órakor a plebánia-tempomba háládó istentiszteletre vonult a tantestület a mostani, és a vendégül megjelent volt növendékekkel. Tíz órakor a városház nagy termében volt a diszgyűlés, melyen megjelent a iskolaszék, a tantestület, a növendékek, és a vendégek,

köztük a balassagyarmati polgári iskola tantestülete, valamint a korponai felső népiskola igazgatója *Matunák Mihály*.

A diszgyűlést *Kubányi Károly* kir. tanfelügyelő nyitotta meg, emelkedett hangú beszédben utalva az ünnep szép jelentőségére. Utána *Kovács Sebestény Endre* dr. olvasta föl kiváló gonddal és izléssel kidolgozott munkáját, mely méltó megörökítése a szép ünnepnek. Majd *Fleischhacker Laura* igazgatónő adta elő nemes pátoszszal a nemzeti nőnevelésről írott munkáját. Mindkét felolvasót élénken megéljenzették, és elhatározták a felolvasásoknak jegyzőkönyvi megörökítését. Mindkét szellemi terméket, bár az igazgatónőt terjedelménél fogva csak torzóban, olvasóink élvezetére közöljük. Azután felolvasták a következő táviratokat:

Lélekben önökkel ünneplek régi kedves emlékek hatása alatt.

Lázárné Kaszner Janka.

Öszinte örömmel gratulál

Király és neje.

Fogadják szívélyes üdvözetemet ezen emlékezetes ünnepély alkalmából.

Csizsinszky Sándorné.

Szívvvel lélekkel ünneplem én is az érdekes multat s Isten áldását kérem a kecsesítő jövőre.

Szabó Géza.

Leghálásabb visszaemlékezést ébreszt a mai nap ünnepéye: volt tanítványai

Antal Aranka és Margit.

Még a balassagyarmati polgáriiskola igazgatójának volt néhány méltató melegsava, azután *Kubányi Károly* kir. tanfelügyelő zárta be a szép ezüstünnepet. A vendégek tiszteletére a tantestület ünnepi lakomát adott.

-- **A főispán nálunk.** *Horváth Béla* főispán a héten székvárosában időzött és hivatalos teendői ellátása mellett tegnap szokott fogadó napját is megtartotta.

— **A főrendiházról.** A főrendiház új ülészakára a főrendiház *Majthényi László* báró valóságos belső titkos tanácsos, örökös főrendiházi tagot a közjogi és törvénykezési bizottság tagjává választotta meg.

— **A társaságból.** *Majthényi László* báró valóságos belső titkos tanácsos nyaralásra *Lukáné nyéi* kastélyába költözött. — *Laky Károly* cs. és kir. kamarás huszárezredes családjával felsőtúri birtokára nyári tartózkodásra érkezett. — *Majthényi Otmár* cs. és kir. kamarás Karlsbadba néhány heti üdülésre utazott.

— **Képviselőink a bizottságokban.** Az országgyűlés új ülészakára *Ivánka Oszkár* orsz. képviselőt a közigazgatási, — *Konkoly Thege Sándor* a mentelmi, — *Zichy Jenő* grófot az Erzsébet királyné szoborbizottságba választották meg.

— **Rózsás hír.** A piros pünkösdi ünnepek a közel szomszédban hoztak egy fiatal párnak piros örömet. Ugyanis *Egry László* kir. posta és táviró hivatalunk főnöke a pünkösdi ünnepek alatt váltott karikagyűrűt mátkájával *Fischer Colbrie Széna* kisasszonnyal, *Fischer Colbrie Antal* uradalmi erdőmester leányával *Zselizén*

— **A muzeumért.** Csendben, minden hűhót elkerülve dolgozik *Horváth Béla* főispánunk és a főispánné ő méltósága *Majthényi László* br. v. b. t. tan. a honti muzeum érdekében. Nem rég egy milliomos Mecenásnál kopogtattak egy nagyobb alapítvány érdekében, de itt kocsarat kaptak. Ez azonban el nem csüggesztette őket, hanem tovább munkálkodnak és kutatnak Mecenások után, mert hiába egy muzeum alapításához is csak ép úgy kell a pénz, mint a háboruhoz. Saját otthonukba szeretnék elhelyezni a muzeumot, mert a meye által felajánlandó ideiglenes helyiség nem felel meg már most sem teljesen a muzeum céljának. Legközelebb *Fehér Ipoly* bencés főapátot, a jeles tudóst, Hontvármegye nagynevű szülöttét fogja Pannonhalmán fölkeresni egy küldöttség. kérve magas

Ertl Aranka helyett kinevezték tanítónőnek iskolánkhoz *Kolos Irmát*, kit mostanig büszkén és örömmel vallunk a magunkénak. *Kolos Irma* adja elő a számtant, fizikát és a vegytant, ezt a három nehéz, elvont tárgyat, melynek a mai század rohamos, szédítő haladását köszönheti. A gáz, a villam, a Röntgen sugarak századába a haladással lépést tartani, azt megértetni, de e mellett a házi számtan, a konyha kémiára is figyelemmel lenni, nem kis, nem könnyű feladat. 1878-ik évben négy tagja lett a tantestületnek *Thome Karola* kinevezésével. — Hogy az iskola nem csak a városnak képezte gondoskodása tárgyát, hanem egyesek is szívesen járultak emeléséhez, bizonyítja az, hogy az akkori alispán bájos leánya *Podhorszky Gizella* egy *Ipolyságon* adott hangversenyének jövedelméből 300 frtot adott az iskolának alapítványul a szorgalmas szegény növendékek jutalmazására.

1880-ik évben azonban a polgári iskola helyiségek kicsinynek bizonyultak részint az ő tagjainak, részint az elemi iskola növendékeinek nagyobb száma miatt s ezen év nov. 26-án ment az első küldöttség *Sághy Benő* vezetése alatt *Hederváry* és *Schiller Antal* urakból a miniszteriumhoz, hogy az állam az építkezésnél a városnak segélyére legyen. Látna az új, a kényelmes otthonát a mai polgári iskolá-

nak, lassanként feledésbe mennek azok a küzdelmek, melyeket igazán csak a hazafias lelkesedés, a férfias határozottság és kitarás, az ügy fontosságának és szükségességének teljes átérzése volt képes keresztül vinni és végre is megvalósítani. A városi testület buzgóan működött s a sok buzgó között a legbuzgóbb *Sághy Benő* volt.

Az állam, melynek az elmúlt idők mulasztásait kellett pótolni és a mult mulasztásainak nyomasztó voltát lehetőleg eltüntetni és enyhíteni, annyifelé volt igénybe véve, hogy az erkölcsi támogatáson kívül minden anyagi támogatást csak többszöri kéréssel, deputációkkal, mondhatnám kisebb mérvű alkalmatlankodással kellett kierőszakolni, nem mintha a nagylelkű miniszternek *Trefort*nak nem lett volna érzéke az iskolák fontossága iránt, de az ébredő nemzeti szellem annyi pénzáldozatot, annyi kiadást igényelt, hogy a közoktatási miniszter budgetje a kéréket kielégíteni alig tudta. Hogy ez így volt, dokumentálására elég legyen csak annyit felhozni, hogy *Sághy* és vele váltakozva *Dobó Pál*, *Pongrácz Lajos*, *Hederváry*, *Seniller*, *Berkó*, *Winter*, *Eichenwald* és többen a polgári iskola érdekében 21-szer voltak deputációba a miniszternél és ez iskola érdekében vármegyénk akkori hatalmas főispánja *Majthényi László* báró uró nagyméltósága is közreműködött.

Az iskolával együtt oldódott meg az ovoda, városház, kaszinó épületének kérdése is, felépült a diszére a városnak, hasznára a közügynek és örök emlékül és dicsőségül alkotóinak és létrehozóinak, kiknek a sors megadta azt a jótéteményt mit csak keveseknek ad meg, hogy láthatják a kotásuk állandó és áldásos voltát.

A miniszter, a boldog emlékü *Trefort* 2400 frt segélyt szavazott meg 12 évre és *Sághy Benő* ur akkori iskolaszéki elnök által akápen számoltatván át, hogy az *Ipolysági* takarékpénztár az építéshez szükséges kölcsönt ezen 2400 frt évi amortizáció mellett kiadta és 1888. szept. 16-án már az államépítészeti hivatal átvizsgálva az új épületet a bele költözhetést engedélyezte.

1881-ben *Janesó* helyére *Szegfy Emilia* neveztetett ki, majd 1885 márc. 22-én a munkásságáról, szorgalmáról és kötelességérzetéről ezaránt ismert és mindnyájunk által becsült *Beőreöndy Irma*. *Beőreöndy* adja elő a magyar nyelvet és magyar irodalmat, nemzetünk büszkeségeit. Nehéz dolog egy poliglott és a germanizmus által elárasztott nemzedék izlését, nyelvét igazán magyarrá tenni.

1890-ben uraink ismét deputáltak, *Sághy Hederváry* és *Schiller*, ismét a miniszter elé járultak azzal a kéréssel, hogy az *Ipolysági* iskola államostassék, azonban

pártfogását a honti muzeum számára. A faldótsági Majthényi László báróból, Horváth Béla főispánból és Pongrácz Elemérből fog állani. Ez lesz az első és egyetlen deputáció, a melyből két ismert, szerepelni szerető ur hiányozni fog. Igazán lehetetlen! Várjuk meg csak az indulást. Hátha mégis oda esatlakoznak.

— **Muzeumi bizottság.** A muzeumi bizottságunk alszik vagy legalább is szundikál. Reméljük sikerül nekünk ötlet felbreszteni. Mert ha nem szundikálna, észre kellett volna venni már, hogy Zichy Jenő gr. az ipolysági vá. kerület képviselője, utazásáról már Lipcsében, Pozsonyban és több más helyen tartott felolvasást. Legujabban pedig Szekszárdon fog felolvasni, a muzeum megnyitása alkalmából. Elmege a gróf szívesen bárhová. Hisz eleme az utazás. Csak választó kerületének a székhelyére ne akarna jönni? Nem hisszük. Nem jön, mert nem hitták. A muzeumi bizottság feladata a gróft a kerület képviselőjét megnyerni egy felolvasásra a muzeum alapja javára. A politikai tekintetek sem lehetnek gátak, hisz most már egy test egy lélek vagyunk s uni szono éltethetjük Zichy Jenő gróft, a mi képviselőnk.

— **A törvénykezés köréből.** Helmbacher Nándor kir. törvényszékünk elnöke a korponai kir. járásbírósnál a szokott évi vizsgálatot tartja. Távolléte alatt elnökhelyettese László Sándor kir. törvényszéki kiró.

— **Személyi hír.** Horváth Lajos kir. állami anyakönyvi felügyelőnk hivatalos dolgokban tegnap és ma városunkban időzött.

— **A házi ipar bazárból.** A honti sátorban özv. Pongrácz Sándorné és leánya Gabriella, Dárday Sándorné és leánya Sz. Dárday Olga urnők végezték az árusítás terhes tiszteit. Nem rajtuk mult, hogy minden portékán tul nem adtak. Mert kinálni, kínáltak eleget. Az urak, ha közelükbe vetődtek, már csak a tárcájok után nyultak és fizettek mint a köles. A

mi Gabi kisasszonyunk különösen oly kapós volt, hogy még a szomszád Szathmár vármegye sátrába is el akarta őt mint ügyes, élelmes és szép elárusító nőthódítani a vármegye főispánnéja Hugonay grófné. De már erre egy jelenlevő honti határozottan óvást emelt s Pongrácz Gabi kisasszony csak továbbra is a honti portékának csinált vásárt. S a hól vásárt nem birt csinálni, csinálta nekik legalább a reklámot. Hála és köszönet érte.

— **Szomorú rovat.** Sümeg József a vámosmikolai Huszár Béla-féle hitbizományi uradalom bérlőtársa Hontvármegye törvényhatósági bizottságának virilis tagja e hó 22-én életének 48-ik boldog házasságának 21-ik évében hosszú szenvedés után meghalt. Az elhunytat, mint kitűnő gazdát megyeszerte ismerték és elföldelésén nagy számú részvevő közönség adta meg a végtisztességet. Piatal özvegye és öt kiskorú gyermeke kesereg elvesztése fölött.

— **Cseh István,** Cseh Imre kir. posta és táviró tiszt édes atyja életének 74 évében végelgyengülés következtében megszünt élni. Özvegye, gyermekei és unokái gyászolják.

— **Uj földesurak.** A deméndi Röth Riga Anna fele 800 holdas birtokot megvette 71000 frt vételárban Jancsó Kálmán kiskeszzi káptalani kasznár, a Pápai féle deméndi birtok új tulajdonosa pedig János Rezső budapesti lakos lett.

— **Laszkáry Miklós és Plachy Lajos arképei.** Laszkáry Pál árvaszéki elnök, földbirtokos és esp. felügyelő édes atyjának Miklósnak, Hontvármegye egykori alispánjának arképét, Plachy Gyula korponai polgármester és földbirtokos pedig édes atyjának Lajosnak, Korpona egykori képviselőjének, polgármesterének és főispánjának arképét festetik meg a honti muzeumnak. E bőkezű és főleg kegyeleles tény dícséretre nem szorul. Boldogok azok, a kik oly atyáktól származnak, a kiknek emlékéit érdemes megőrizni s kétszeresen boldogok lehetnek a fiuk, ha atyáik iránt a kegyelet adóját ily szép alakban leróhatják. Az arké-

peket — mint halljuk — Kubányi Lajos jelet festőnk fogja megfesteni.

— **Majális Korponán.** Korpona város tisztikara. f. évi május 28-án. a „Teplicske“ nevű mulatóhelyen s folytatólag az Alsó-fogadó nagytermében, saját nyugdíjalapja javára zártkörű nyári táncmulatságot rendez, A mulatság kezdete, Teplicskén: d. u. 3. órákor; az Alsó-fogadó nagytermében: este 9 órákor. Belépti-díj: személyjegy 1 frt; családijegy három személyre 2 frt. Kedvezőtlen időjárás esetén, a táncmulatság csak az Alsó-fogadó nagytermében este 1/2 8 órákor lesz megtartva.

— **Sajó Sándor verskötetete szép eredménnyel kelt el. Az értékes kötet még készletben levő példányain élyen leszállított áron 50 kr-jával kaphatók a szerzőnél Jászberényben. 60 kr. előleges beküldése után a könyv portamentesen küldetik meg. Melegen ajánljuk a költészet barátai figyelmébe.**

— **Az árvizkárosokért.** Következő hányilatkozat közlésére kérték fel: Egy nemes keblű emberbarát. Winter Ferenc ur, 18 frt 50 krt juttatott Elek István kezéhez, oly célból hogy ezen összeg az árviz károsultak között szétosztassék; midőn ezen követésre méltó ténvre rámutatunk fogad ezuttal a nemessz í adakozók segélyezettek hálás köszönetét. Czezy Jánosné és társai.

— **Súlyos ideg.** Vajda Pált a grót Majláth féle kis-keri uradalom gazdasztjét gyógyintézetbe szállították.

— **Sorozás.** Gyenge leánysziveken üt erős sebeket május 29-én a magyar állam. Soroznak e gyászos napon. a legények színe-javát beveszik katonának, és elviszik őket messze — messze, a hol — bár nincs háboru — talán elveszti a szívüket és . . . és tudja Isten mi következik azután. Egyelőre csak a szomorú nóta hangzik utcahosszat: maradt itthon kettőhárom nyomorult. — rátok lányok még az ég is beborult. . .

ezen kérésük ugyan ez év december 10 én elutasító végzéssel jött vissza s maradt iskolánk, úgy mint eddig. államilag segélyezett községi polgári iskola.

1892. Koszteleczy Józsa nevezetett ki May Emilia helyébe, ezt a szegény rokonszenves szép leányt körünkől ragadta ki a halál.

1892. jul. 16-án nevezetett ki iskolánk igazgatónőjévé Fleischhacker Laura, ki sok tudással, nemes ambícióval, nem fogyó idealizmussal küzd, fárad a reá bizott iskola szellemi nivójának emelésén, fejlesztésén. Ő a magyarok történetét adja elő, e tárgyat és tanárnőjét egymástól elválasztani nem tudom. Az az idealizmus, az a hontleányi lelkesedés, mely őt jellemzi, fokozatosan jut kifejezésre, amikor ő a magyarok történetéről beszél, oltsa is be a mai nemzedékbe, hogy magyarnak lenni nagy és szép gondolat,

Ő igyekezete következtében választatott szét a III. osztály a IV-től s ezáltal is elősegítette a fokozatos haladást és emelte az iskola jelentőségét.

1893. évben mozgalom indult meg, hogy az iskolába internátus létesíttessék, de ez sikerhez nem vezetett. Ugyan ez évben neveztek ki intézetünkhöz Zuna Melanit.

1896-ban Koszteleczy Józsa helyett

Hegyessy Rózsát ipartanítónőnek nevezték ki Hegyessy Rózsa az ipar tanítónője szívjósággal és kis eszközökkel ér el nagy eredményeket. Az a piei tü. amit ő kezel 4 év alatt fegyverré válik a növendékek kezében, érzik azt, hogy anyai ügyességet, izlést és tudást hoztak ki magukkal az intézetből, hogy ez maga elég a tisztességes kenyér megszerzésére.

Zuna Melani helyett Hatosné Kerner Teréz jött 1897-ben. Neki jut a tanítónők között az a nehéz feladat, hogy az első éveseknél csiszolja az elemiből hozott szöveget, köszörülje az alap hiányait, megalkossa azt a bázist, járhatóvá tegye azt az utat, melyen haladva elérhetik a maguk elé tűzött célt.

Iskolánk népessége lassan bár, de emelkedik, fennállása óta 1189 leánygyermek részesült oktatásba.

Nem nagy szám egészben, de nagy jelentőségű dolog 1189 művelt nőt adni 25 év alatt a társadalomnak és a hazának s kiszámíthatatlan tőkét képvisel az általános művelődésben. — Az iskola működését 32 növendékek kezdte, majd évenként növekedett 2-3-mal, s ma már ebben az évben 76 növendékünk van. — Ez a folytonos növekedése a számoknak mutatja azt, hogy a leányok neveltetése átment a köztudatba, hogy a szülők iparkodnak leányaiknak oly nevelést adni,

hogy bent maradv a családba művelt anyák, s ha a körülmények — mik kiszámíthatatlanok — azt parancsolnák, hogy a leánygyermek elhagyja a legbiztosabb oltalmat nyújtó családi tűzhelyt és kilépni kényszerül az életbe, meglegyen az alap, melyre építve, meg tudja szerezni a minden küzdelem végcélját a biztos és tisztességes kenyeret

Ezt a hasznos munkát tanítónőink végzik. — Szép és nemes foglalkozás a tanítói pálya, benépesíteni ismeretekkel a fogékony agyvelőt, átültetni a szorgalommal és fáradtsággal szerzett tudást önzetlenül, olyan formában hogy azt a növendékek vele született tulajdonuknak hiszik, ellátni tanácsesal és oly tanítással, melyet csak egy hosszú élet sok tapasztalata, csalódása és megpróbáltatása alatt lehet szerezni, megtanítani és fogékony nyá tenni az ifju lelkeket arra, amit az ember csak érett és kiforrott értelemmel tud és ért meg, mely azonban eddig is és remélhetőleg ezután is iskolánk jel-szava marad, hogy „a munka tisztesség“ s hogy „a haza minden előtt.“

Kovács Sebestény Endre dr.

— A krajeár vége. Semmi sem örök a mulandóság völgyében — a hogy a keleti költők nevezik a világot — most a krajeár rezét emésztí meg az idő vas foga. Julius elsejéig fogad el krajeárt az adóhivatal csupán, s azontul egy darab marad csak e kedves pénzből: a honti muzeum számára. Elhibetjük bátra, ha egy jó barátunk azt mondja, hogy: egy krajeár sincs a zsebében, még ha — milliomos is.

— Az első tüzoltó gyakorlatról. Ismerik önök a Heltai Jenő azt a szép nótáját, hogy egy tizenhat esztendő kis lány megy a regiment után? . . . Bizonyára alig akad olyan, a ki nem ismerné. Mi úgy vagyunk e dologgal, hogy tizenhat esztendő kis lányunk volna elég, de regimentünk nincs. Kár pedig, nagy kár . . . Milyen hálás publikuma lenne ennek az a sok kis lány, ha — elmúlt is tizenhat esztendő! . . . Pünkösdi hétfőjén történt, hogy derék tüzoltóink kimentek az első gyakorlatra. Zenekaruk a lelkes Rákóczit húzta, a derék családapák — mert legnagyobb részük az — fessen, erősen, katonásan léptek és mellüket büszkén düllesztették ki, nagy öröme a tizenhat stb. esztendő leányoknak, meg aszszonyoknak. Mert, ha nincs regimentünk, a tüzoltók után mennek hölgyeink, s szemek csak úgy ragyogtak az egyenruhás emberek láttára, arcaikon piros rózsák nyitak ki, a tüzoltószemek tüztől és a keblük vágyaktól, sókajaktól emelkedtek . . . Ezentul ez minden vasárnap és minden ünnepnapon így lesz, hát ha még regimentünk volna, én istenem! annyi regiment csak, amennyi után egy tizenhat esztendő leánya vágyva elmehet.

— A villamvilágítás rohamos terjedése nagy előnyességénél fogva a Siemens és Halske cég által létesített számos berendezések fényes sikerénél fogva is vált közmeggyőződéssé hazánkban is, hogy a mesterséges világítások közt a legszebb, legjobb és legjutányosabb a villamvilágítási módszer, ezé az első és a jövő, ennek bizonyítékai hogy már Magyarországon igen sok városban be van vezetve a villamvilágítás s igen sok helyen most van folyamatban annak létesítése, mert ott, a hol a világítási módszereket alaposan tanulmányozzák, felismerik, hogy a villamvilágítás a legegyszerűbb. A Siemens és Halske cég nem csak hazánkban rendezett be számos villamvilágítási és erőátviteli telepet, hanem a keleten is nagy elterjedést biztosított magának; az utóbbi időben Szerbiában létesített számos berendezést még pedig oly sikerrel, hogy ezek elismerésül I. Sándor szerb király a Siemens és Halske cég nevében, annak budapesti vezetőjét Wiedenkeller Bélát a szent Száva-rend arany keresztjével s Molnár Lajos mérnököt pedig ugyanazon rend lovagkeresztjével tüntette ki. Legujabban ismét Uzice város bízta meg a Siemens és Halske céget villamvilágítási és erőátviteli berendezéssel, mely a vizerő kihasználásával, mintegy 20 kilométer távolságról vezetve, a világításon kívül egy most épülő nagy fonó és szövőgyár gépeinek hajtására is fog szolgálni.

Hont eltótosodása.

Irta: Kőrösy József dr.

III. A falvakban végbement magyarosodások és eltótosodások.

12. közlemény.

Ao. 1816. 16. Jan. volt. A mikor az urak még némely lakosokon ki nem adtak Tergenyén; hanem csak próbálgatták. 2-ik conscriptio volt 5. febr. a mikor aztán hat régi ref. lakosokat kihajtottak házaikból, t. i. özvegy Nagy Jónosné, Barta Sámueit, ifj. Nagy Jánost, Mészáros András Kovács Istvánt, Jankus Andrást, Ns. Szunyog Jánost.

Ao. 1817. die 16. apr. Uriszék lévén Peszeken újra becsültettek házaik, szölleik földjeik a kihajtottaknak. A kihajtott reformátusok helyeikre tíz sváb lakosok illocaltattak.

Ao. 1822. die 29. junii. A feljebb följegyzett inspector ur, Már János, a ki ezeket eselokedte a tergenyei ekklával, sőt ő nagyságainak is és az egész Dominiumban majd mindennek sirathatlan károkat tett, (kinyilvánulván sok rossz tettei) ő is elkötyvetéztetvén javai, zelizi lakóhelyéből eufosan kihajtatott. Per quod quis peccat, per igem punitur.

Ez idő óta mindaz egyház, mind hivatalnokai a nyomorral küzdenek, a népség felére olvadt, a megmaradtak a nagy nyomás alatt leszegényedtek, egyházi épületeit nem bírja rendben tartani, segély után kiált örökösen.

A mi különben a sváb telepítvényeseket illeti, ezek akkori állapotáról Kiss maga elismeri, hogy „mértékletesek, iparkodók s jólétnek örvendők, míg saját népünk dobzódó, anyagilag s erkölcsileg süllyedt“ (Kiss Károly 415. oldal). Ezen német telepítvényesek azóta megmagyarosodtak.

A következő falvak (a két Peszek két Fegyvernek Füzes-Gyarmat Vámos-Ladány) ugy látszik eredetől fogva magyar ajkúak. Nem úgy Kis-Kér, mely e század elejéig tót volt, ma pedig tóttal elegyes magyar falu. Tót eredetét a dülök nevei is elárulják (Nedzoni Najdmi). A falu magyarosodása 1816-ban vette kezdetét és Zatikó Mátyás Ferenc-rendi barátnak érdeme. Ha azonban a hullámozó eselődéséget számba nem vesszük Kis-Kért egészen magyar ajkunak kelene mondanunk.

A Szekince patak, Kis-Kér fölötti részében, Varsány, a két Kereskény, Horhi Disznós Élesfalu, Bát és a két Almás mellett folyik el; e völgy közelében találjuk továbbá Csánkot és a két Zsembert. A megyének ez éjszaki részében a magyarságot mindenütt gyöngítő vagy épen ki is szorítá a tótság. — Varsány egy század előtt egészen magyar volt. Századunk közepén már magyar-tótnak omlították, és jelenleg is $\frac{2}{3}$ részben magyar. Minhogyan azonban még az 1850-diki magyar ellenes összeírás szerint is majdnem négy ötödrészben magyar volt, félő hogy e falu az eltótosodás lejtőjére juthat. Mióta ugyanis Majthényi László nem kezeli birtokát, a szomséd megyéből való bérlő mintegy negyven tót eselédet hozott magával előbbi lakhelyéből. Hadd reméljük, hogy ezek ez erős magyar vidéken idővel szintén meg fognak magyarosodni. Állandó lakosságát tekintve, Varsányt ugyanis egészen magyarnak mondhatnók. Azonban még sem szabadna szemet hanyagnunk azon tény előtt, hogy számos esetben épen az ilyen ártatlannak látszó eselédeselek készíték elő az eltótosodás utját. A varsányi magyarságnak negyedrésze reformátusokból áll; van református iskolája is, mely azonban nehezen küzd fentartással és tanítóját rosszul fizeti. Talán hogy az ottani nagybirtokosok (bárá Nyáry Béla, bárá Majthényi Sarolta, Pomothy Gábor) idejében megfontolják a fenyegető veszélyt és erélyesebben támogatják e fontos véghely magyar iskoláját.

(Folytatjuk.)

IRODALOM

— Léva és Vidéke. cím alatt Léván egy új hetilap indult meg. Szerkesztője Thurner József ügyes tollú fiatal poéta, kitől Torbágyi név alatt lapunk is közölt már több csinos költeményt. Az újságírói fris elevenség, élénk közvetlenség, melyről az első szám is már szép tanúságot tesz, bizonyára állandóságot biztosít az új vállalatnak melynek a hirszolgálat terén mi is szép jövőt kívánunk. Előfizetési ára egész évre 4 frt.

Népdal.

Volt szeretőm, de már nincsen
Ő volt az én drága kincsem
De mióta már nem szeret,
Megtuntam az életemet,
Megtuntam az életemet.

Éjjel nappal rá gondolok,
Fáj a szívem, majd meghalok;
Testem lelkem mind oly szegény,
Meghalt bennem minden remény,
Meghalt bennem minden remény.

Titkon sírok, ne lássa más,
Fáj nekem a vigasztalás
Vigasztalás csak pusztá szó,
Vigasztal majd a „Pillangó“
Az az olesó, vig „Pillangó!“

A „Pillangó“ előfizetési ára egész évre csak 4 frt, fél évre 2 frt. Előfizetni lehet a „Pillangó“ kiadóhivatalánál Budapesten, VI., Teréz-körút 35. — Mutatványt ingyen küld a kiadóhivatal mindenkinek, a ki azt kívánja.

Közgazdaság.

— A Trieszti Általános Biztosító Társulat (Assicurazioni Generali) f. é. április hó 22-én tartott 67-ik közgyűlésén terjesztettek be az 1898. évi mérlegek. A jelentés különösen kiemeli, hogy Hegedűs Sándor igazgató-tanácsos ur kereskedelemügyi ministerré történt kineveztetése folytán az intézet igazgatóságából kilépett, mely körülményről az igazgatóság a közgyűlés alkalmával következőképen emlékezik meg: „Tisztelt Urak! Engedjék meg, hogy jelentésünk első helyén rokonszenvűnknek adjunk élénk kifejezést azon nagyrabecsült férfiú iránt, ki a Felsőke kegyéből megbízást nyert a magyar kereskedelmi miniszter magas és diszes állásának elfoglalására. Hegedűs Sándor rendkívüli tehetsége így teljes mértékben nyert elismerést és midőn ez örvendetes tényt Önökkel egyetemben őszinte megelégedéssel üdvözöljük, melyen fájjaljuk egyuttal azon veszteséget, mely ezáltal intézetünkre hárul, mert társaságunk kénytelen lemondani ezen férfiú közreműködéséről, ki öt 16 éven át felette buzgó és becses támogatásban részesítette. Kérjük szíves felhatalmazásukat arra nézve, hogy az itt kifejezett érzelmeinkről ez évi közgyűlésünk jegyzőkönyvében megemlékezhessünk.“ Az előttünk fekvő jelentésből látjuk, hogy az 1898. december 31-én érvényben volt életbiztosítási tőke összegek 449.227.817 korona 22 fillért tettek ki és az év folyamán bevett díjak 19.100.562 korona 14 fillérre rugtak. Az életbiztosítási osztály díjtartaléka 8.641.165 korona 59 fillérrel 114.696.582 korona 69 fillérre emelkedett. A tűz- és szállítmány biztosítási ágakban a díj és illeték bevétel 27.135.669 korona 94 fillér volt, miből 11.372.530 korona 78 fillér viszontbiztosításra fordított, úgy hogy a tiszta díjbevétel 15.763.139 korona 16 fillérre rugott, mely összegből 12.490.283 korona 14 fillér mint díjtartalék minden teher-

től menten. a jövő évre vitetett át. A jövő években esedékesé váló díjkötelezvények összege: 71,175.674 korona 21 fillér. Kárókért a társaság 1898-ban 26,527,284 korona 40 fillért folyósított. Ehhez hozzáadva az előbbi években teljesített kárfizetéseket, a társaság alapítása óta károk fejében 633,489.520 korona 86 fillérnyi igen tekintélyes összeget fizetett ki. Ebből a kártérítési összegből hazánkra 118,390,059 korona 49 fillér esik. mely összeget a társaság 175,585 káresetben fizette ki. A nyereség tartalékok közül, melyek összesen 14.985,029 korona 98 fillérre rugnak, különösen kiemelendők az alapszabályszerinti nyereségtartalék, mely 5,250,000 koronát tesz ki, az értékpapírok árfolyamin adózására alakított tartalék, mely az 1,604.315, korona 04 fillér külön tartalék, ugyszintén az évi nyereségből kihasított 903.418 korona 70 fillérrel 9.575.029 korona 98 fillérre emeltetett fel; továbbá felemlitendő még a 160000 koronára rugó kétes követelések tartaléka. — Ezekon kívül fenáll még egy 560000 koronát kitevő külön alap, melynek az a rendeltetése, hogy az életbiztosítási osztályban a kamatláb esetleges csökkenését kiegyenlítsse A társaság összes tartalékjai és alapjai melyek első rangú értékekben vannak elhelyezve az idei átutalások folytán 143.645,142 korona 28 fillérről 153.073,161 korona 61 fillérre emelkedtek, melyek következőképen vannak elhelyezve: 1. Ingatlanok és jelzálog követelések 25,495 680 korona 45 fillér. 2. Életbiztosítási kötvényekre adott kölcsönök 13,126,433 korona 54 fillér. 3. Letétmenyezett értékpapírokra adott kölcsönök 1,692,124 korona 22 fillér. 4. Értékpapírok 100,494,915 korona 65 fillér. 5. Tárcá váltók 711,252 korona. 6. A részvényesek biztosított adóslevelei 7.350,000 korona. 7. Bankoknál levő rendelkezésre álló követelések, készpénz és az intézet követelése, a hitelezők követeléseinek levonásával 4.202761 korona 75 fillér. Összesen 153,073.167 korona 61 fillér. Ezen értékekből 43 millió korona magyar értékekre esik.

Ipolysági piaci árak.
(1899. május 24.)

Buza mm.	8.00—8.30
Rozs	6.50—6.70
Arpa	6.00—3.50
Zab	5.80—6.50
Burgonya	1.50—2.00
Széna	1.80—2.00
Szalma	0.80—1.00
Kukorica	5.40—5.50
Bükköny	6.00—6.00

1431. 1899. tlkv. szám.

Árverési hirdetmény.

Az ipolysági kir. törvényszék, tkvi hatóság közhírré teszi, hogy Gábris János végrehajthatónak Laczó szül. Batovszky Zsuzsanna elleni 400 frt és jár feléigítési iránti végrehajtási ügyben a területén lévő Alsó-Prandorf község 725. sztkjvben Laczó szül. Batovszky Zsuzsanna nevére irt A 1—6 sor 94 hrsz. 619 frt törvényes becsértékű urbériség az A † 1. sor 293. hrsz 7 frt törvényes becsértékű irtványból a † 2 sor 1720. hrsz. 14 frt törvényes becsértékű szegyvám birtok **1899. évi junius hó 20-án d. e. 10 órakor** Alsó-

Prandofron a biróházánál 619 frt 7 frt és illetve 74 frt kikiáltási árak és ezek 10 %-ának bánatpénzül letétele mellett becsáron alól is elérveztetni fog.

A vételár az árverés napjától számított 30, 60 és 90 nap alatt három egyenlő részletben 5% kamattal együtt az ipolysági kir. adóhivatalba mint a birói letétpénztárba fizetendő, s a bánatpénz az utolsó részletbe fog beszámítani.

Az árverési feltételek a bíróságnál valamint fentnevezett község előljáróságánál megtekinthetők.

Kir. törvszék tlkvi. hatóság

Ipolyságon, 1899. március hó 4-én.

Oravec Béla
kir. törvsz. biró.

Az esztergomi főkapitán tulajdonát képező szebelléi uradalmi mező és erdőgazdasági birtokon f. évi augusztus 1-étől három, — esetleg hat évig gyakorolható

vadászati jog

kibérlése a zárt ajánlatokkal egybekötött szóbeli nyilvános árverés — Szebellében a tiszt lak irodájában **f. hó 31-én d. e. 10 órakor** fog megtartatni.

A szerződési feltételek a szebelléi uradalmi tisztségnél a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Szebelléb, 1899. évi május hó 13

Az uradalmi tisztség.

Van szerencsénk a t. hirdető közönség figyelmét a „Honti Lapok” kiadásában megjelenő

Honti Naptárra

felhívni, mely nagy számban való megjelenésénél fogva kiválóan alkalmas hirdetések és reklámok közlésére.

A hirdetések feltűnő szedéssel csinosan lesznek kiállítva és olcsóságuknál fogva a t. hirdetőközönségnek könnyen hozzáférhetők.

A hirdetések árai:

Egész oldal . . .	10 frt.
Fél oldal . . .	5.30
Harmad oldal . . .	4 frt.
Negyed oldal . . .	3 frt.

HONTI LAPOK kiadóhivatala

SCHMATZ JÁNOS

épület és géplakatos

(lakik: IPOLYSÁGON, Kossuth-utca, saját házában.)

Ajánlja a kor igényeinek megfelelően berendezett lakatos műhelyét; — elvállal e szakmába vágó

épület- és géplakatos munkákat,

továbbá mindenféle

gazdasági és gőzgépek

pontos kijavítását; — raktáron tart kitűnő

takaréktűzhelyeket

és füst eltávolító csöveket; — elfogad mindennemű

vasrácszat, diszkapu, lépcső, tető és sirkorlátok

készítését; — ezen felül berendez mindenféle

új kutszivattyukat

jótállás mellett; elfogad továbbá kutszivattyuk és

tűzifecs kendők

javítását, a legjutányosabb árak és a legpontosabb kivitel mellett.

A nagyérdemű közönség becses pártfogását kéri

tisztelettel

Schmatz János

épület és géplakatos.

Triesti általános biztosító-társulat.

KIADÁS

ASSICURAZIONI GENERALI. Nyereség- és veszteség-számla az A. mérleghez. Elemi-biztosítási ág (1898.)

BEVÉTEL

	korona	fil.	korona	fil.		korona	fil.	korona	fil.
I. Kiszámlázások (beleértve a kárfevételi költségeket):					I. A biztosítási alapok áthozatala a múlt évről:				
1. Tűzbiztosítás, levonva a viszontbiztosítók részét	659883	09			1. Díjtartalek (levonva a viszontbiztosítók részét)	6973265	04		
2. Szállítványbiztosítás, levonva a viszontbiztosítók részét	9441512	09			2. Tökésített nyereségtartalek	2625000			
3. Jégbiztosítás, levonva a viszontbiztosítók részét	988		1003638	10	3. Értékpapírok árfolyam tartaléka	2418435	52		12006720
II. Üzleti kiadások (levonva a viszontbizt. terítvényeit):					4. Kétes követelések tartaléka	80000			
1. Szervezési költségek (a folyó számadással teljesen indoztatott)					II. Függő károk tartaléka a múlt évről (levonva a viszontbiztosítók részét):				
2. Jutalékok	1759950	78			1. Tűzbiztosítás	931473	18		
3. Folyó igazgatási költségek	1536098	46	3295969	24	2. Szállítványbiztosítás	1331830			
4. Adók és illetékek			1236284	86	3. Jégbiztosítás	988			2264291
III. Leírások és egyéb kiadások:					III. Díjbevételek (levonva a törlesztéseket):				
1. Leírások kétes követelésekre	19712	27			1. Tűzbiztosítás				
2. Árfolyamvesztés pénzmenekben és külföldi valutákban	44639	37			Kor. 17.880.294,50				
3. Egyéb kiadások:					le: viszontbiztosítás				
a) Jutalék és kamat a hivat. ellátási pénztárba	186709	06			Kor. 7.531.510,56				
b) O. Felsége jubileuma alkalm. ítésettelt alapítv.	102000		235340	70	2. Szállítványbiztosítás				
IV. Tartalék függő károkra:					Kor. 8.067.354,84				
1. Tűzbiztosítás, levonva a viszontbiztosítók részét	1011803	60			le: viszontbiztosítás				
2. Szállítványbiztosítás, levonva a viszontbizt. részét	1477931		2488944	60	IV. A tökéletesítéshez hozadéka:				
V. A biztosítási alapok állása a számadási év végén:					1. Készen és lezárt kamatok, valamint hitelinfuzetéknd és takarékpénztáraknál levő betétek kamatai	138785	98		
1. Díjtartalek	8830020	16			2. Értékpapírok kamatai	43784	40		
a) Tűzbiztosítás, levonva a viszontbiztosítók részét	839175	54			3. Ingatlanok tiszta hozadéka	99645	49		668915
b) Szállítványbiztosítás, levonva a viszontbiztosítók részét	7159204	70			V. Egyéb bevételek:				
2. Tökésített nyereségtartalek	2625000	70			1. Kötvényilletékek				
3. Az értékpapírok árfolyam tartaléka	2437277	70			a) Tűzbiztosítás	1144635	20		
4. Kétes követelések tartaléka	80000		19301482	40	b) Szállítványbiztosítás	48485	40		1188020
VI. Évi üzleti nyereség			1164744	78	2. Értékpapírok után folyósított árfolyamnyereség	47017	23		
Összesen			80858906	18	3. Értékpapírokra való könyvszerű árfolyamnyereség	18822	18		65839
					Összesen			308	8906
									18

Nyereség- és veszteség-számla a B. mérleghez. Életbiztosítási ág (1898.)

	korona	fil.	korona	fil.		korona	fil.	korona	fil.
I. Eredőket biztosítások és járadékok befizetése:					I. A biztosítási alapok áthozatala a múlt évről:				
1. Halálesokra szóló és vegyes biztosítások, levonva a viszontbiztosítók részét	6075715	63			1. Díjtartalek (levonva a viszontbiztosítók részét)	10128454	54		
2. Elézési esetre szóló biztosítások, levonva a viszontbiztosítók részét	1073584	43			2. Díjtartalek (levonva a viszontbiztosítók részét)	437463	59		
3. Járadék biztosítások	306504	59	7455804	70	3. Külön tartalék a kamattal esetleges hanyatlásnak kiegyenlítésére	400000			
II. Fizetések visszavásárolt kötvényekért, levonva a viszontbiztosítók részét					4. Tökésített nyereségtartalek	2625000			
1. Szervezési költségek (a folyó számlán teljesen indoztatva)	1203934	09			5. Értékpapírok árfolyam-tart. és kiegészítő tartalék	640768	96		
2. Folyó igazgatási ügyek	1322726	26			6. Kétes követelések tartaléka	80000			
3. Böhajlati jutalékok	444618	22			7. A biztosítottak osztalékajalaja	1901739	02		11760285
4. Orvosi költségek	104340	39	8085649	16	II. Függő károk tartaléka a múlt évről (levonva a viszontbiztosítók részét):				
5. Adók és illetékek			354872	71	III. Díjbevételek:				
V. Leírások és egyéb kiadások:					1. Halál esetre szóló és vegyes biztosítások				
1. Leírások kétes követelésekre és ingatlanra	3252				Kor. 17.526.992,27				
2. Értékpapírokra való könyvszerű árfolyam-vesztés	706435	38	709667	38	levonva a viszontbizt. díjat				
VI. Függő károk tartaléka:					Kor. 863.684,68				
1. Halálesokra szóló és vegyes biztosítások, levonva a viszontbiztosítók részét	355189	40			2. Elézési biztosítások				
2. Elézési biztosítások, levonva a viszontbizt. részét	26284	86			Kor. 1.123.419,81				
3. Járadék biztosítások	19258	53	1229802	79	levonva a viszontbizt. díjat				
VII. A biztosítási alapok állása a számadási év végén:					Kor. 13.850,05				
1. Díjtartalek					3. Járadék biztosítások				
a) Haláles. szóló és vegy. bizt. lev. a viszontbizt. részét					IV. A tökéletesítéshez hozadéka:				
Kor. 96.450.549,40					1. Készen és lezárt kamatok, valamint a hitelinfuzetéknd és takarékpénztáraknál levő betétek kamatai				
b) Elézési biztosítások, levonva a viszontbiztosítók részét					2. Kötvényekre adott kölcsönök kamatai	37706	15		
Kor. 9.613.963,98					3. Jégbiztosítások kamatai	600443	27		
c) Járadék biztosítások					4. Értékpapírok kamatai	371239	44		
Kor. 3.188.871,08					5. Értékpapírok kamatai	368272	99		
2. Díjbevételek					6. Ingatlanok tiszta hozadéka	619730	98		1311950
a) Haláles. szóló és vegy. bizt. lev. a viszontbizt. részét					V. Egyéb bevételek:				
Kor. 4.596.870,03					1. Kötvényilletékek	307080	01		
b) Elézési biztosítások, levonva a viszontbiztosítók részét					2. Egyéb kezelési bevételek	11902	26		
Kor. 888.985,92					3. Értékpapírok után folyósított árfolyam-nyereség	2076	42		349728
3. Külön tartalék a kamattal esetleges hanyatlásnak kiegyenlítésére	167000				Összesen			14268457	56
4. Tökésített nyereségtartalek	2625000								
5. Értékpapírok árfolyam-tartaléka és kiegészítő tartalék	6234333	68							
6. Kétes követelések tartaléka	80000								
7. A biztosítottak osztalékajalaja	1572611	47	125208527	74					
Összesen			14.669487	55					

VAGYON

Az ASSICURAZIONI GENERALI vagyonállása 1898. december 31-én.

TEHER

Folyó szám	A tétel neve	A		B		Összesen		Folyó szám	A tétel neve	A		B		Összesen	
		korona	fil.	korona	fil.	korona	fil.			korona	fil.	korona	fil.	korona	fil.
1	A részvényesek adósságai a tőke be nem fizetett részéről							1	Alapítók	5250000		5250000		10500000	
2	Ingatlan bírtok:							2	Tökésített nyereségtartalek	2625000		2625000		5250000	
a) Városi ingatlanok								3	Tartaléklap az értékpapírok árfolyam ingadozásának fedezésére	2487277	70	463018	54	7067495	94
b) Mezőgazdasági bírtokok								4	Kiegészítő tartalék			1904315	04	180415	04
3	Egyéb bírtok:							5	Tartaléklap kétes követelések fedezésére	80000		80000		160000	
a) Triestben								6	Díjtartalek folyó biztosításokra az A mérlegben	7159204	70			7159204	70
b) Milánóban								7	Díjtartalek folyó biztosításokra az A mérlegben						
4	Kölcsönök a társaság élet biztosítási kötvényeire							8	Díjtartalek folyó biztosításokra az A mérlegben						
5	Kamatok, jelzálogigaz. biztosított tőke-kölcsönök ingatlanokra							9	Díjtartalek folyó biztosításokra az A mérlegben						
6	Kölcsönök értékpapírokra	1692124	22			8552247	62	10	Díjtartalek folyó biztosításokra az A mérlegben						
7	Alföldi- és más értékpapírok	8599851	30	90652791	20	99613642	50	11	Díjtartalek folyó biztosításokra az A mérlegben						
8	Folyó kamatok	284528	47	597674	68	882278	15	12	Díjtartalek folyó biztosításokra az A mérlegben						
9	Vállók a társaságban	711252				711252		13	Díjtartalek folyó biztosításokra az A mérlegben						
10	Hendelkezésre álló pénzek hitelintézeteknél és takarékpénztáraknál	4114774	25	178761	94	4293535	49	14	Díjtartalek folyó biztosításokra az A mérlegben						
11	Készpénz-készlet az intézet igazgatóságánál és fiókjainál	1159630	80	88995	66	1248626	46	15	Díjtartalek folyó biztosításokra az A mérlegben						
12	Maradvány a viszontbiztosítók számláiból	590289	44	19559	91	748849	35	16	Díjtartalek folyó biztosításokra az A mérlegben						
13	Maradvány az intézet fiókjainak számláiból	2754081	64	401535	21	3255616	85	17	Díjtartalek folyó biztosításokra az A mérlegben						
14	Maradvány az A mérleg folyó számláiból							18	Díjtartalek folyó biztosításokra az A mérlegben						
15	Adósság különböző címek alatt	872793	93	2086221	56	2959014	49	19	Díjtartalek folyó biztosításokra az A mérlegben						
16	a) Letételek kezesség és biztosíték gyanánt	5193729	79	4390368	22	9584097	01	20	Díjtartalek folyó biztosításokra az A mérlegben						
b) O. Felsége jubileuma alkalmából leltelt alapítvány								21	Díjtartalek folyó biztosításokra az A mérlegben						
c) Letélt Goldschmidt alapítvány	100000					100000		22	Díjtartalek folyó biztosításokra az A mérlegben						
d) „ Besso József alapítvány	8000					8000		23	Díjtartalek folyó biztosításokra az A mérlegben						
e) „ Calabi R. alapítvány	12000					12000		24	Díjtartalek folyó biztosításokra az A mérlegben						
f) „ Calabi R. alapítvány	8000					8000		25	Díjtartalek folyó biztosításokra az A mérlegben						
17	Butorzat és vasszekrények a társaság összes hivatalában, czégtáblák, papír- és nyomtatvány az összes rakárakban							26	Díjtartalek folyó biztosításokra az A mérlegben						
18	Előlegezett jutalékok és szervezési költségek							27	Díjtartalek folyó biztosításokra az A mérlegben						
								28	Díjtartalek folyó biztosításokra az A mérlegben						
								29	Díjtartalek folyó biztosításokra az A mérlegben						
								30	Díjtartalek folyó biztosításokra az A mérlegben						
								31	Díjtartalek folyó biztosításokra az A mérlegben						
								32	Díjtartalek folyó biztosításokra az A mérlegben						
								33	Díjtartalek folyó biztosításokra az A mérlegben						
								34	Díjtartalek folyó biztosításokra az A mérlegben						
								35	Díjtartalek folyó biztosításokra az A mérlegben						
								36	Díjtartalek folyó biztosításokra az A mérlegben						
								37	Díjtartalek folyó biztosításokra az A mérlegben			</			

Nagy Képes Világtörténet

Képes diszmű a művelt közönség számára.

ÁLDÁSSY ANTAL, BOROVSKY SAMU, FOGARASSY ALBERT, GERÉB JÓZSEF,
GOLDZIERH IGNÁCZ, GYOMLAY GYULA, MIKA SÁNDOR

közreműködésével szerkeszti

MARCZALI HENRIK

Mintegy 2500 szöveggel, 500 műmelléklettel, 60 színes műlappal
50 történelmi térképpel, 8500 szövegoldallal.

Megjelenik tizenkét
kötetben

famentes, tehát soha meg
nem sárguló papíron.

Egy-egy kötet ára
rendkívül olcsó félbör-
kötésben, bőrháttal és
vászontáblával

8 frt.

Minden négy hónap egy-egy
kötet jelenik meg.

Megjelenik füzetes
kiadásban is

240 füzetben.

Több füzet semmiképp sem lesz.

Hetenkint egy füzet fog
közrebocsáttatni.

Egy-egy füzet ára

30 kr.

A füzetes kiadáshoz díszes be-
kötési táblák szállítanak.

A Nagy Képes Világtörténet megszerezhető:

a) Füzetes kiadásban hetenkint 30 kros füzetekben
minden rendes hazai könyvtárunknál.

b) Kötetes kiadásban 12 kötetben, 8 frtjával

- a) kötetenkint utánvétellel bérmentve,
- b) havi 1 frt 50 kros részletfizetésre.

*

A rendelések a helyi könyvkereskedéshez vagy alólról kiadóknak intézendők.

*

Tájékoztató képes prospektust

vagy
mutatványfüzetet

ingyen és bérmentve

küld a mű kiadóhivatala

Budapest, VIII., Üllői-ut 13. szám.

A Nagy Képes Világtörténet célja.

Jelen munkával az első nagy világtörténelmi mű jelenik meg magyar nyelven.
Tervében, céljában, eszközeiben, alakjában és terjedelmében egyaránt nagy és je-
lentős ez a vállalkozás.

A magyar tudomány nyújtja a magyar közönségnek az élet könyvét, a világtörténetet.
Nemzeti művelődésünkre nézve fontos mozzanat ez.

Egy régi hiány pótlása, egy régi szükség kielégítése, egy régi kötelesség teljesítése.

A Nagy Képes Világtörténet illusztrációi.

A Nagy Képes Világtörténet összes illusztrációi kizárólag egykoru vagy korhű ábrázola-
tok lesznek. Képes mellékletei, történelmi térképei, a szöveg közé nyomott rajzokkal és
írasmásolatokkal a Világtörténet egy olyan kicsinyített történelmi múzeumot nyújtanak az előfizető-
nek, a minőt a maga valójában lehetetlen beszerezni. Ezek a nagy európai múzeumokból,
családi és nyilvános könyvtárakból és levéltárakból, építészeti műrekekről egybegyűjtött s a
legnagyobb műszaki tökéletességgel reprodukált illusztrációk rendkívül emelik a mű becsét,
az egészek művészi értéket adnak.

Ez a tizenkét kötet a legfinnyesebb magyar könyvek közé tartozik.

Ez a tizenkét hatalmas könyv arra való, hogy nemzetünk minden műveltjének tanítója
barátja, tanácsadója, minden úri háznak ékessége legyen.

A mű kiadására egyesült két könyvkiadó intézet bizalommal ajánlja, tehát nagy,
magyar vállalatát a nagy magyar közönségnek.

Franklin Társulat

magyar irodalmi intézet és könyvnyomda.

Révai Testvérek

irodalmi intézet-részvénytársaság.

Előfizető gyűjtők szíveskedjenek a kiadóhivatalhoz fordulni.

Clayton & Shuttleworth
mezőgazdasági gépgyárosok © Budapest Váci-körút 63. sz.
által a legjutányosabb árak mellett ajánlatnak:

Locomobil és gőzcséplőgép-készletek 2 1/2 egész 12 lóerős, szalmakazalozók, továbbá járgány-eséplőgépek, lóhere-eséplők, tisztító-resták, konkolyozók, kaszáló- és aratógépek, szénagyűjtők, boronák.

„Columbia-Drill“
legjobb sorvetőgépek, szecsavágók, repavágók, kukorica-morzsolók, darálók, őrlő-malmok, gyetemes acél-ekék,

2- és 3-vasú ekék és minden egyéb gazdasági gépek.

Részletes árjegyzékek kívá-
natra ingyen és bérmentve
küldetnek.

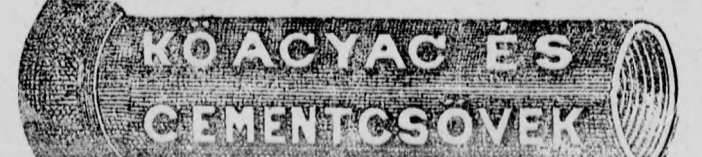
Lincolni törzsgyárunk a világ legnagyobb
locomobil- és cséplőgép-gyára.

WALLA JÓZSEF

Mozaik
és
cement-áru gyára
BUDAPEST,
Rottenbiller-utca 13.

**Granit-terazzo,
Betonirozások,
Medenczék,
Csatornázások,
Szökőkutak,
Jászolok,
Fayence falburkolati
lapok,
Aszfalt-tető és elszige-
telő lemezek,**

**Keramit-lap,
Mozaik-lap à la Mett-
lach,
Márvány Mozaik-lap,
Cement-lap,
Menyestet-nádszövet,
Tűzálló téglá,
Portland Cement,
Roman Cement,
Terracotta-árak.**

**KÖVACYAC ÉS
CEMENTCSÖVEK**